

G. D. COLLIN'S
FAUNA SURINAMENSIS

door

L. B. HOLTHUIS

Overdruk uit
De West-Indische Gids 38
1958

G. D. COLLIN'S FAUNA SURINAMENSIS

Op 12 December 1822 promoveerde in het botanisch auditorium van de Universiteit van Uppsala in Zweden GABRIEL DANIEL COLLIN op een proefschrift getiteld *Fauna Surinamensis*; de promotor was professor C. P. THUNBERG.

Collin's werk, hoewel het weinig wetenschappelijke waarde heeft en vrijwel vergeten is, is interessant omdat het de eerste poging is om in een klein bestek een opsomming te geven van alle uit Suriname bekende diersoorten. Het boekje is vrij zeldzaam: geen der Nederlandse bibliotheken bleek het te bezitten. De hier gebrachte herdruk is naar een exemplaar uit de universiteitsbibliotheek van Oslo.

De eigenlijke tekst van de *Fauna Surinamensis* omvat, behalve een korte inleiding, een simpele opsomming van de namen van soorten behorende tot de zoogdieren, vogels, amphibiën (waaronder Collin ook de reptielen rangschikte), vissen, insecten (hierbij ook de spin- en kreeftachtigen) en weekdieren. Collin geeft niet duidelijk aan hoe hij aan deze namen komt, doch het is zeer waarschijnlijk dat deze voor alle groepen behalve de insecten overgenomen zijn uit de door J. F. GMELIN bewerkte 13e editie van LINNAEUS' *Systema Naturae* (1788-1793). De volgorde waarin de soorten door Collin geplaatst zijn, komt volledig overeen met die welke door Gmelin is gegeven, en op één uitzondering na zijn alle door Collin opgesomde soorten in Gmelin's werk te vinden met de aanduiding "*Habitat in Surinamo*". De enige uitzondering is *Rana typhonia* waarvoor Gmelin (p. 1052) vermeldt "*Habitat in America Rolander*". De aanduiding "Rolander" maakt het wel waarschijnlijk dat de soort uit Suriname afkomstig is, aangezien de Zweed Daniel Rolander in 1755 in Suriname heeft verzameld. Waarom Collin deze soort opneemt, is mij niet duidelijk, daar hij overigens consequent alle

soorten weglaat waarvan Gmelin niet uitdrukkelijk het voorkomen in Suriname vermeldt, zelfs als zij door vroegere auteurs voor Suriname genoemd werden. Zo neemt Collin b.v. de ijsvogel *Alcedo surinamensis* niet op, waarvan door Gmelin (p. 448) behalve de opmerking "*Habitat in Gujana*" ook nog de verwijzingen naar de beschrijving van Fermin's "Martin-pêcheur" van Suriname en naar Latham's "Surinam Kingsfisher" gegeven worden. Waarschijnlijk berust het opnemen van *Rana typhonia* op een slordigheid van Collin, evenals dit wel het geval zal zijn met het weglaten van de vogelsoorten *Crotophaga ambulatoria*, *Trochilus Pella*, *Trochilus ruber* en *Ampelis Carnifex*, die door Gmelin (resp. p. 363, 485, 500 en 839) wel uitdrukkelijk van Suriname genoemd worden.

De insecten (s.l.) zijn wat de grote groepen betreft door Collin gerangschikt volgens het systeem van Linnaeus, met dien verstande dat in navolging van Fabricius de Ulonata (Ulmata gespeld door Collin) van de Hemiptera zijn afgesplitst. In de rangschikking en de nomenclatuur der soorten echter is J. C. FABRICIUS vrijwel geheel gevolgd: voor de Coleoptera is Fabricius' (1801) *Systema Eleutheratorum* gebruikt, voor de Hemiptera Fabricius' (1803) *Systema Rhynchotorum*, voor de Ulonata, Hymenoptera en Aptera Fabricius' (1793) *Entomologia Systematica* vol. 2, en voor de Lepidoptera vol. 3 (1793, 1794) van hetzelfde werk. Het aantal slordigheden en inconsequenties is bij de insecten veel groter dan bij de vertebraten: verschillende uitzonderingen zijn te vinden op de regel om soorten weg te laten waarvan Fabricius niet uitdrukkelijk zegt dat zij in Suriname voorkomen, hoewel dit uit de literatuur-verwijzingen (o.a naar M. S. Meriaen) duidelijk blijkt wel het geval te zijn. Verschillende soorten die door Fabricius duidelijk van Suriname worden vermeld, zijn vergeten. Verder is het aantal foutieve spellingen schrikbarend groot. De soorten Lepidoptera die Fabricius *Phalaena apicalis* en *Pyralis burmanniana* noemt, heeft Collin respectievelijk de namen *Pyralis apicalis* en *Tortrix burmanniana* gegeven zonder dat het duidelijk is of dit met een speciale bedoeling gedaan is of dat het hier een vergissing betreft.

De vele inconsequenties, slordigheden en omissies maken dat de wetenschappelijke waarde van Collin's werk zeer gering is, al blijft het dan toch wel van historische betekenis. De opmerking van C. A. WOOD (1931, p. 597) in *An Introduction to the Literature of Vertebrate Zoology*, dat het hier een "important, fundamental, and rare monograph" betreft, is daarom wel wat overdreven.

Over het auteurschap van het werkje bestaan verschillende meningen. Het blijkt namelijk dat het in de tijd van Thunberg aan de Zweedse universiteiten de gewoonte was dat de promotor de dissertatie schreef en dat de promovendus deze slechts verdedigde. Vele van dergelijke dissertaties worden dan ook met de promotor als auteur geciteerd. Gezien echter de kwaliteit van Collin's werk lijkt het in dit geval veel waarschijnlijker dat de *Fauna Surinamensis* geschreven is door een onervaren beginnening, en niet het werk is van een doorgewinterd systematicus als Thunberg; met zekerheid zal dit echter wel nooit uit te maken zijn.

Over de persoon van Collin is niet veel bekend. De weinige gegevens die tenslotte nog te voorschijn zijn gekomen, dank ik aan Friherre Axel Axelsson Liljencrantz, bibliothecaris van de Kungliga Vetenskaps Societeten te Uppsala, die zich voor het verkrijgen van deze gegevens veel moeite heeft willen getroosten, waarvoor ik hier gaarne mijn oprechte dank uitspreek.

GABRIEL DANIEL COLLIN werd op 24 April 1800 in Stockholm geboren, waar zijn vader Anders Collin (1754-1830) bibliothecaris was van de tot de koninklijke familie behorende hertog Karel; zijn moeder heette Maria Loretta. Op 15 April 1817 werd Collin tot zijn studentenbond toegelaten en begon dus in dat jaar zijn studie aan de universiteit van Uppsala, een studie die hij in 1823 beëindigde. Hierna werd hij onderwijzer aan de armenschool van Södermalm in Stockholm, en in 1825 was hij plaatsvervangend onderwijzer aan de Lancasterschool eveneens in Stockholm; hij woonde toen in het zuidelijke deel van de stad. Zijn sterfdatum is niet bekend.

Collin's promotor, CARL PEHR THUNBERG (1743-1828) was in 1784 Linnaeus opgevolgd als hoogleraar aan de universiteit van Uppsala. Voor die tijd had hij in Nederlandse dienst veel gereisd, o.a. naar Japan, Oost Indië, Ceylon en Zuid Afrika. Zijn interesse voor vreemde landen blijkt ook wel uit het feit dat vele van zijn studenten promoveerden op proefschriften die de fauna van een bepaalde streek behandelden, zoals *Fauna cayanensis* door A. KJELLER (1823), *Fauna brasiliensis* door C. H. EKSTRAND (1823), *Fauna Americae miredionalis* door F. M. RYSTEDT (pt. 1, 1823), J. N. GESTRIN (pt. 2, 1823) & J. MELLANDER (pt. 3, 1823), *Fauna chinensis* door P. M. ACKSELL (1823).

Aangezien de belangstelling in de Surinaamse fauna in de laatste jaren sterk is toegenomen, leek het de moeite waard om

Collin's zo moeilijk verkrijgbare *Fauna Surinamensis* hierbij aan de vergetelheid te onttrekken, daar dit werkje voor de studie van de historische ontwikkeling van de kennis der Surinaamse fauna een zoal niet belangrijk dan toch hoogst interessant document is.

SUMMARY

On 12 December, 1822 GABRIEL DANIEL COLLIN, a pupil of the well-known Swedish biologist CARL PEHR THUNBERG, defended a dissertation entitled *Fauna Surinamensis*, which proves to have been the first attempt to give an enumeration of all the animal species known to inhabit Dutch Guiana. The paper contains a rather uncritical list compiled with the help of GMELIN's thirteenth edition of LINNAEUS' *Systema Naturae* (1788-1793) for all groups except the insects, and of FABRICIUS' *Systema Eleutheratorum* (1801) for the Coleoptera, his *Systema Rhynchotorum* (1803) for the Hemiptera, and his *Entomologia Systematica*, volumes 2 and 3 (1793-1794) for the other insects. Collin evidently only included such species as were expressly indicated by Gmelin and Fabricius as occurring in Surinam. Those (*e.g.* *Alcedo surinamensis*) which had been reported from Surinam by other authors but which Gmelin and Fabricius had not marked with the indication "Habitat in Surinamo" were not taken into account by Collin. On the whole his list contains many errors, omissions and inconsistencies, and it actually is only of value from an historical point of view. Since the dissertation is quite rare, it is here reprinted in its entirety. Of the first eight pages, all of which are unnumbered, the second, fourth, sixth and eighth are blank and have been omitted, the first page contains the title, and the other three each bear a dedication. The next eight pages are numbered and contain the actual text, while the paper ends with an unnumbered page containing the theses. The various pages are reprinted as accurately as possible, and the punctuation and the typographical errors are as in the original. The lettertype has been chosen so as to resemble the original type as closely as possible, though it could not be made exactly identical.

Very little is known about the person of COLLIN. He was born in Stockholm 24 April, 1800, started his studies in Uppsala in 1817, and in 1823, after taking his degree, became a schoolteacher in Stockholm. The date and place of his death are unknown.

FAUNA SURINAMENSIS

QUAM

VENIA. EXP. FACULT. MED. UPSAL.

P R Æ S I D E

C. P. THUNBERG

COMMENDATORE REG. ORD. DE WASA

MED. DOCT. PROF. MED. ET BOT. REG. ET ORD. REG. COLL. SANIT. MEMB.
HON. ACAD. CÆSAR. PETROPOL. ET NAT. CURIOS. REG. SCIENT. UPS. LOND.
HOLM. AGRIC. MED. ET EVANG. SOCIET. OECON. UPSAL. PATR. HOLM. ET.
CIV. OECON. FINL. HONOR. WERMEL. JUNEC. WESTM. CALM. ET ÓREBR
BEROL ET LIPS. NAT. SCRUT. PARIS. HAFN. MOSCOU. ET HALENS. HIST. NAT.
GORENK. PHILAD. LUND. HARLEM. AMSTELD. OECON. ET INST. LITT. ZE-
LAND. NIDROSIENS TURICENS. IENENS. LINN. LONDIN. ET HORTICULTUR.
REG. SCIENT. PHYS. ET PHYTOGRAPH. GÓTTINGENS. SCIENT. GOTHOB. MON-
ACH. ERLANG. WETTER. NANCIENS. MARPURG. MED. PARIS. EMUL. ET LINN.
MONSPEL. MED. MATRITENS. MED. ET NAT. STUDIOS. EDIMBURG. ET PETROP.
MEDICO CHIR. ET PHARMAC. MEMBRO NEC NON ACAD. SCIENT. PARIS. ET INSTI-
TUT NATION. MONSPELIENS. AGRICULT. PARIS. MEDIC. LONDIN. SCANDINAV
FLORENTIN. ET BATAVIN. IND. OR. CORRESPOND.

P. P.

GABRIEL DANIEL COLLIN

Stip. Medico-Theol.
Holmiensis.

IN AUDIT. BOTANICO DIE XII DECEMBR. MDCCCXXII.

H. A. M. S.

UPSALIÆ,

EXCUDEBANT REGLE ACADEMIÆ TYPOGRAPHI.

ADMODUM REVERENDO ET PRÆCLARISSIMO
MAG. **ANDR. BERNH. COLLIN**
AD ECCLES. UDAL. ELEON. HOLM. ADJ. PAST.

Fratri Dilectissimo

Frater.

VIRIS

MAXIME REVERENDIS ET PRÆCLARISSIMIS

DOMINIS

MAG. *GEORGIO STOLPE*

AD ECCLES. FENN. NAT. HOLM. PASTORI

CONSISTORII URBICI ADSESSORI

MAG. *JOHANNI DILLNER*

SACRÆ REG. MAJESTATI A SACRIS

PASTORI IN ÒSTRA RYD

Patronis et Fautoribus

Has laborum primitias

Summa animi Veneratione

D. D. D.

GABR. DAN. COLLIN.

KONGL. BIBLIOTHEKARIEN

HÖGÄDLE

HERR *ANDERS COLLIN*

OCH

HÖGÄDLA

FRU *MARIA LAUR. COLLIN*

född I H R E

Mina Huldaste Föräldrar

helgas dessa blad

af

Sonlig kärlek

FAUNA SURINAMENSIS

Surinamenſis Colonia, ab Hollandis primum inſtituta, ad oras maris Americæ meridionalis ſita eſt. Regio multum depreſſa, ſtagnis fylviſque denſiſſimis referta, valde infalubris et Europæis maxime letalis deprehenditur. Sub Sirio ardenti facile fertile ſolum, utilibus variis vegetabilibus colendis tamen aptum, Europæis incolis divitias minime ſpernendas offert.

A longo retro tempore in hiſce terris plurimas Naturæ gazas quæſiverunt, indagarunt et in Hollandiam aſportarunt induſtrioſi, fere ſine pari, fortunati Belgæ, ſic ut hujus regionis pretioſæ & ſplendidiffimæ imprimis ex Inſectorum claſſe, gazæ Muſea Regia et magnatum exornaverint ut plurimum.

In hanc quoque Coloniam iter ſuum inſtituit curioſiſſima MERIANA, ut obſervaret et indagaret imprimis Metamorphoſes Inſectorum & ſplendidum nobis opus relinqueret.

Ut notior evadat pulcherrima Surinamenſis Fauna; conquiſivimus ea, quæ apud Auctores ſparſa invenimus. Nullum tamen eſt dubium, quin adhuc longe ditior ſit Surinamenſis regio, et ſenſim Catalogus animalium multum augeri poſſit. Interim boni conſulas B. L. quæ pauçæ habent hæc paginæ, donec plura, ſucceſſu temporis innotelcant.

[2]

Simia trepida.
 midas.
Vespertilio leptura.
Canis Thous.
Viverra quafie.

Falco fufflator.
 superciliofus.
 aurantius.
Lanius nergeta.
 atricapillus.
 ruber.
Plittacus ararauna.
 nobilis.
 verficolor.
 coronatus.
 purpureus.
Ramphastos aracari.
Corvus furinamenfis.
Oriolus cristatus.
Picus melanoleueus.
 undatus.
Sitta nævia.
 furinamenfis.
Todus cinereus.
 plumbeus.
Alcedo paradisfea.
 tridactyla.
Merops furinamenfis.
Certhia ochrochlora.

[3]

Tanagra chloritica.
Fringilla furinama.
 autumnalis.
 tricolor.
Mufcicapa tyrannus.
 furinama.

MAMMALIA

Viverra vittata.
Didelphis marfupialis.
 dorfigera.
Sorex furinamenfis.

AVES.

Trochilus leucurus.
 jugularis.
 ourisia.
 mofchitus.
 mellivorus.
Anas novæ Hispaniæ.
Plotus furinamenfis.
Colymbus dominicus.
Sterna furinamenfis.
Ryncops nigra.
Platalea pygmea.
Ardea ftriata.
Tantalus minutus.
Parra jacana.
Columba furinamenfis.
Turdus variegatus.
 ftriatus.
 furinamus.
Loxia virens.
 minima.
 minuta.
Embeciza amazona.
 grifea.
 furinamenfis.

Motacilla velia.
 furva.
Pipra leucocephala.
 leucocapilla.

AMPHIBIA

Testudo scorpioides.
 planitia.
 Rana musfica.
 gibbosa,
 cornuta.
 typhonia.
 Crotalus mutus.
 Boa cenchris.

Coluber lubricus.
 jaculatrix.
 viridisfimus.
 Anguis laticauda.
 lucatus.
 rufus.
 hepaticus.

PISCES.

Gymnotus albus.
 electricus.
 albifrons.
 Pleuronectes ocellatus.
 Sparus saxatilis.
 Labrus punctatus.
 Cobitis anableps.
 Silurus undecimalis.
 inermis.

Silurus carinatus.
 falciatus.
 Salmo gasteropelecus.
 gibbosus.
 notatus.
 cyprinoides.
 rhombus.
 Clupea atherinoides.

INSECTA.

**Coleoptera*

[4] Copris scabrofa. FABRIC.
 Ateuchus triangularis.
 Cicindela Æquinoctialis.
 Dytiscus costalis.
 Casfida triftriata.
 Eumolpus glabratus.
 Chryfomela lurinamenfis.
 8-maculata.
 conjugata.
 trifalciata.
 Crioceris S. littera.
 lurinamenfis.
 Galeruca nigripennis.
 Erotylus variegatus.
 Hispa fpinipes.
 ferrata.
 emarginata
 ferraticornis.

Eleuter. I. p. 52 lqq.
 Carabus lurinamenfis.
 Fulgora noctiluca.
 lucernea.
 laternaria.
 Tettigonia ephemera.
 tibicen.
 Lyftra reticulata.
 Cicada cristata.
 Cercopis cruentata.
 Syrtis erofa.
 Tetyra argus.
 Edesfa merianæ.
 cruenta.
 cribrum.
 Cimex bipuftulatus.
 yplilon.
 Ælia hifteroides.

- bidens.
 fulcata.
 Lampyris maculata.
 Cetonia holosericea.
 cuprea.
 Iris.
 Buprestis lucidula.
 atomaria.
 Prionus melanopus.
 Callidium fulvicolle.
 Bynchænus feftivus.
 fqualidus.
 Colyidium frumentarium
 ** *Hemiptera*.
 Fulgora ferrata. FABRIC.
 Rhyng. p. 2 feqq.
 phosphorea.
- [5] Papilio Vertumnus.
 Belus.
 Pompejus.
 Helena.
 Crethon.
 Orfilochus.
 Octavius.
 Licarfis.
 Meliboeus.
 Polyacon.
 Arethufus.
 Licas.
 Pelafcus.
 Galanthis.
 Tytius.
 Polymenus.
 Orion.
 Juno.
 Chorinæas.
 Laërtes.
 Itys.
 Cymodoce.
 Bifaltide.
 Perfeus.
 Menelaus.
- Coræus batatas.
 Lygæus kermefinus.
 gallus.
 albofalciatus.
 Reduvius puftula.
 bipuftulatus.
 Zelus longimanus.
 *** *Ulmata*. FABR. p. 7 feqq.
 Blatta furinamenf is.
 nitidula.
 Mantis ftrumaria.
 precaria.
 Gomphocerus clavicornis.
 **** *Lepidoptera*.
 Papilio Protenor. FABR. *Ent.*
 Syft. III. p. 13 feqv.
 Androgæus.
- Papilio Laothoë
 Dindymene.
 Luna.
 Echo.
 Clytemneftra.
 Merione.
 Amatheia.
 Medea.
 Amphione.
 Lydia.
 Amafia.
 Carinenta.
 Mefenteria.
 Berecynthus.
 Oethon.
 Mathefius.
 Polycarmes.
 Lucindus.
 Lycidice.
 Dardus.
 Clara.
 Eva.
 Doris.
 Hecate.
 Brasfolis.

Antomedon.
Metellus.
Penelea.
Ocypete.
Ocyrrhoë.
Aranea.
Hefione.
Doris.

Thales.
Rofalia.
Erythrea.
Iphigenia.
Coronea.
Marcellina.
Renatus.
Croefus.

[6]

Papilio Ephynes.
Peribæa.
Hesperia Janias.
Petus.
Celerio.
Ematheon.
Didymaon.
Pholeus.
Endymion.
Venus.
Henion.
Bathis.
Cyanus.
Formofus.
Meton
Liger.
Valens.
Perion.
Apidanus.
Acmon.
Timeus.
Simæthis.
Lineus.
Epulus.
Hebrus.
Acanthus.
Ceneus.
Icarus.
Emylius.
Lagus.
Phareus.
Tacitus.
Procas.

Hesperia Pentheus.
Ulricus.
Actoris.
Casfius.
Ouranus.
Talus.
Sagarus.
Euriteus.
Gyas.
Helirius.
Phineus.
Helius.
Orion.
Eudoxus.
Evitus.
Rhetus.
Clonias.
Acastus.
Palemon.
Arinus.
Salus.
Anaphus.
Bixæ.
Hemes.
Eumelus.
Lycagus.
Mimus.
Gentius.
Menippus.
Virbius.
Curtius.
Sphinx Apulus.
Pulas.

17[Spinx	Cacus.	Bombyx	Umber.
		Ello.		priverna.
		Jatrophæ.	Noctua	Zenobia. FABR. <i>Ent.</i>
		Caicus.		<i>Syft.</i> III. II. p. 8.
		Anubus.		leqq.
		Labrufcæ		Iphianæfe.
		Caricæ.		Odora.
	Sefia	Melos.		Mycerina.
		Fodris.	Phalæna	diorariæ.
		Marica.		jatropharia.
	Zygæna	Agrius.		catilinaria.
		Phlegmon.		politata.
		Brontus.		cynata.
		Eriphia.		mantata.
		Erynius.		phylirata.
		Ladis.		arcata.
	Bombyx	Atlas.		bicolorata.
		Janus.		aurata.
		Erythrinæ.		lucidata.
		Hippodamia.		syerata.
		Argulata.		funerata.
		Liberia.	Pyralis	apicalis.
		Abas.	Tortrix	burmanniana.
		Salmonea.		***** <i>Hymenoptera.</i>
		Cynera.	Tenthredo	americana.
		Amafis.	Apis	dimidiata.
		Cippus.		furinamenfis.
		Lincus.		hirtipes.
		Begga.		armata.
		Eridanus.		cordata.
		Dryas.	Formica	omnivora.
		Tarquinius.		bidens.
		Tarquinia.		cephalotes.
[8]	Mutilla	diadema.	Cancer	cordatus.
		***** <i>Aptera.</i>		<i>Testacea.</i>
	Trombidium	tinctorium.	Patella	furinamenfis.
	Pulex	penetrans.		

Theses Respondentis.

I.

Is intercedit nexus inter hominem et naturam, ut, quo cæptiori studio ille in sui cognitionem enititur, eo latior ei ad Naturæ penetralia aditus pateat.

II.

Nisi homo a Natura aberraverit, Hiftoria Naturæ non exftitiffe videtur.

III.

Termini, quos e vernacula lingua assumptos in ufum fibi vertit Hiftoria Naturalis, licet Græco-Latinalibus opulencia inferiores, non exigua tamen pollent virtute in proprietate objectorum defignanda.

IV.

Non parvi habeatur momenti diftinctio illa inter Species et varietates, fine qua caute inftituenda fcrutatoribus congeries errorum exoriat, necesse eft.

V.

Præter formam nihil in mundo interire jure contendere possumus.

VI.

In omnibus Naturæ regnis individua duo fibi invicem perfecte familia fruftra forfan quæfiveris.
